

Meten en verbeteren van levenskwaliteit

De Vlaamse overheid ondersteunt en faciliteert het kwaliteitsbeleid van de Vlaamse woonzorgcentra. Al sinds 2013 registreren de woonzorgcentra data over 'kwaliteit van zorg en veiligheid' (bv. decubitus, valincidenten) en over 'kwaliteit van zorgverleners en zorgorganisatie' (bv. ziekteverzuim). Om echter een beeld te krijgen van de werkelijke, ervaren levenskwaliteit van de bewoners – waarvan velen kampen met cognitieve problemen als dementie - kan deze registratie niet meer dan een eerste, kleine stap zijn. Bijkomende meetinstrumenten zijn nodig. Bovendien is meten niet meer dan een start. Na meten moet actie om te verbeteren volgen.

In het eerste deel van dit document gaan we dieper in op het meten van de kwaliteit van leven, wonen en zorg van en voor bewoners met cognitieve problemen in woonzorgcentra. Het tweede deel focust op een reeks methodieken om die kwaliteit te verbeteren.

Wat willen we meten? – 3 mogelijke scenario's

We vergeleken een reeks meetinstrumenten vanuit drie invalshoeken:

- inhoudelijke dekking – welke thema's komen aan bod?
- wetenschappelijke onderbouw – is het instrument psychometrisch onderzocht?
- praktische haalbaarheid – hoeveel tijd en middelen kost het gebruik van het instrument?

De bruikbaarheid van de instrumenten hangt in grote mate af van wat men wil meten en met welk doel. Daarom volgende drie scenario's, al blijft een combinatie van scenario's ook mogelijk:

Scenario 1: Wanneer men vooral **vergelijkingen** wil maken **tussen woonzorgcentra** gebeurt dit best met een **goed onderbouwde en praktisch haalbare vragenlijst**.

Instrument	Inhoud		Wetenschappelijke onderbouw ^a	Praktische haalbaarheid			
	QOL	QOC		NL	Training	Afname	Kostprijs
InterRAI	+	+	+ -/+ ?	+	2u	30 min	0 €
QOL-AD	+	-	+ + -/+	+	0	10-15 min	?
DEMQOL	+	-	+ -/+ ?	-	0	5-30 min	?
COOP/WONCA	+	-	+ -/+ +	+	0	5 min	0 €
NHQOL	+	+	+ ? ?	-	2 dagen	20-45 min	?

QOL: Levenskwaliteit; QOC: Kwaliteit van wonen en zorg; ^a Wetenschappelijke onderbouw op basis van het voorhanden zijn van psychometrische eigenschappen (1), test-hertestbetrouwbaarheid (2) en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid.

Scenario 2: Wanneer men de levens-, woon- en zorgkwaliteit van **individuele bewoners** wil opvolgen, gebeurt dit best met een **goed onderbouwd en praktisch haalbaar observatie-instrument**.

Instrument	Inhoud		Wetenschappelijke onderbouw ^a	Praktische haalbaarheid			
	QOL	QOC		NL	Training	Afname	Kostprijs
Qualidem	+	-	+ + -/+	+	1u	15 min	0 €
QUALID	+	-	+ + -/+	+	0	5 min	?
DCM	+	+	+ -/ -/+	+	4 dagen	40-70 min ^b	850 € ^d
SOFI	+	+	- ? ?	+	2-4 dgn	5-25 min ^c	?
OQOLD (A)	+	-	+ ? +	-	4u	?	?
BGO SWB	+	+	- ? ?	+	1 dag	?	?

QOL: Levenskwaliteit; QOC: Kwaliteit van wonen en zorg; ^a Wetenschappelijke onderbouw op basis van het voorhanden zijn van psychometrische eigenschappen (1), test-hertestbetrouwbaarheid (2) en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid; ^b 4-6u/5-6 pers; ^c 0,5-2u/5 pers; ^d voor training

¹ Kwaliteitsindicatoren kwaliteit van leven en zorg voor personen met cognitieve problemen die verblijven in een woonzorgcentrum. <https://steunpuntwvg.be/images/swvg-3-rapporten/ef08-ki-wzc-dementie>

² Onderhandelde zorg: Ondersteunende methodieken voor participatie van bewoners en familie in de residentiële ouderenzorg. https://www.kuleuven.be/lucas/nl/Publicaties/publi_upload/2009_7_NS_IDC_KV_AD_CVA_Onderhandelde_Zorg.pdf

Scenario 3: Om teams en afdelingen binnen een woonzorgcentrum aan te zetten tot het verder **verbeteren** van de kwaliteit van leven, wonen en zorg van (groepen van) bewoners met cognitieve problemen, opteert men best voor het **audit-instrument**.

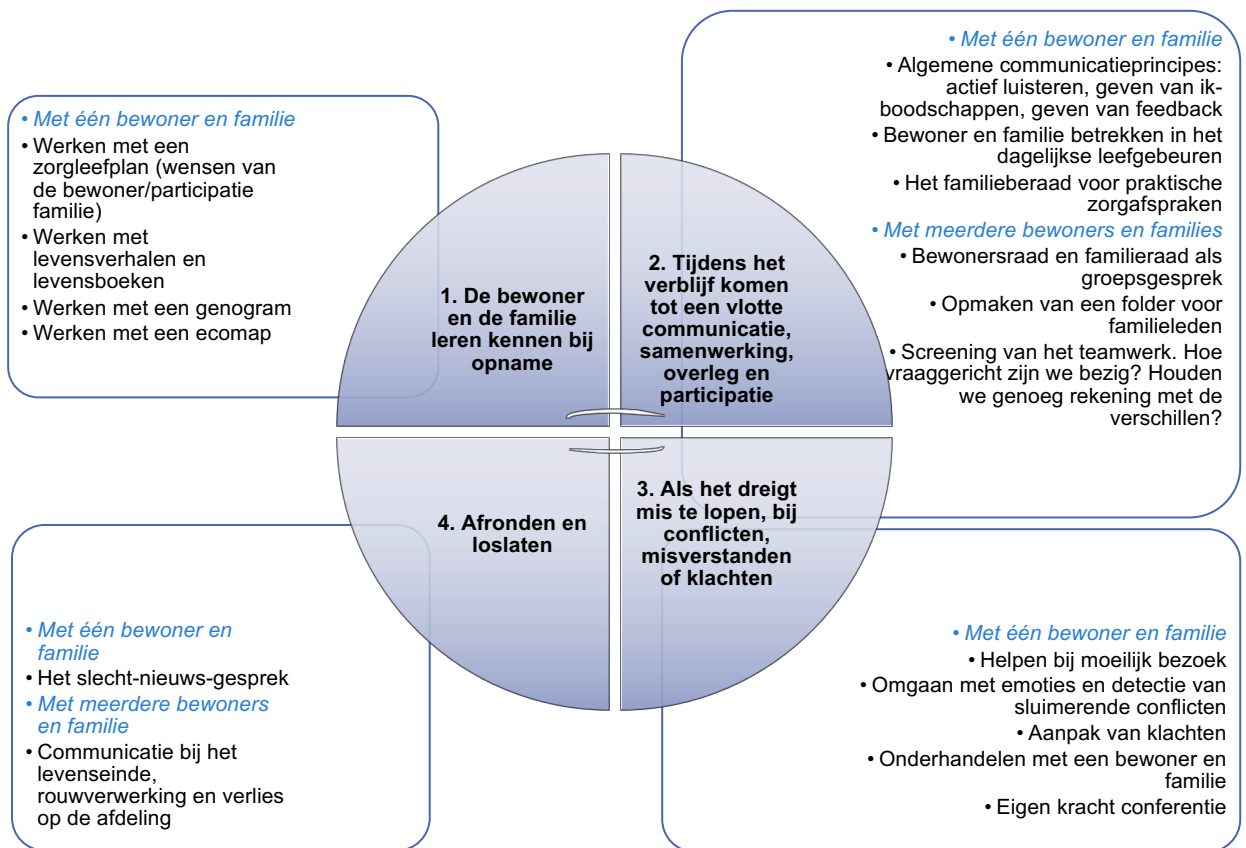
Instrument	Inhoud		Wetenschappelijke onderbouw ^a	Praktische haalbaarheid			
	QOL	QOC		NL	Training	Afname	Kostprijs
ROPI	+	+	+ ? ?	+	8u	1 dag	590 € ^b

QOL: Levenskwaliteit; QOC: Kwaliteit van wonen en zorg; ^a Wetenschappelijke onderbouw op basis van het voorhanden zijn van psychometrische eigenschappen (1), test-hertestbetrouwbaarheid (2) en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid; ^b voor training.

Het eindrapport over de kwaliteitsindicatoren bevat een gedetailleerde bespreking van al deze meetinstrumenten en hoe ze best worden toegepast in de praktijk. Het is raadzaam om een piloottest uit te voeren alvorens een instrument breed uit te rollen. Ook de contouren van mogelijke proefprojecten worden voor alle scenario's geschetst in het eindrapport¹.

Na meten komt verbeteren – over onderhandelde zorg en kiezen in overleg

Eind 2009 publiceerde LUCAS een methodiekengids met ideeën en instrumenten die zorgverleners, bewoners en familieleden op weg kan zetten om de levenskwaliteit in woonzorgcentra te verbeteren². Deze gids kreeg in 2021 een upgrade en gaat uit van de principes van onderhandelde zorg en kiezen in overleg. De methodieken beschreven in de gids kunnen als volgt worden samengevat:

Elk van de methodieken wordt in detail beschreven in de gids, inclusief tips voor hun praktische toepassing. De doelstelling van deze methodiekengids was, en is nog steeds, om alle zorgverleners in woonzorgcentra - van de zorgkundigen over de mantelzorgers en vrijwilligers tot en met de hoofdverpleegkundigen, huis-/cra-artsen en directies - te inspireren op de weg naar concrete verbeteringen die het leven van de bewoners, met en zonder dementie, ten goede komen.